

Παραδείγματα κριτηρίων αξιολόγησης

I. Ωριαίο κριτήριο¹

Ἠθικὰ Νικομάχεια, 5η ενότητα (B 3, 1 - 2)

Κείμενο: *Σημείον δὲ δεῖ ... ἢ γὰρ ὀρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν.*

(ὄλο το κείμενο της 5ης ενότητας)

A. Μετάφραση: Να μεταφράσετε το κείμενο.

(Μονάδες 5)

B. Ερωτήσεις

1. Πώς μπορεί να καθοριστεί με ποια «πρέπει» να χαίρονται και να λυπούνται οι νέοι; Νομίζετε ότι σήμερα υπάρχει τέτοιος καθορισμός και ως ποιο βαθμό τον ακολουθούν οι νέοι;

(Μονάδες 5)

2. Ο Αριστοτέλης στην ενότητα αυτή υποστηρίζει ότι «ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χαίρων ἢ μὴ λυπούμενός γε ἀνδρεῖος», ενώ σε άλλο σημείο των ΗΝ διευκρινίζει: «διὸ προσδεῖται (=έχει ανάγκη) ὁ εὐδαίμων τῶν ἐν σώματι ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐκτὸς (=των εξωτερικῶν) καὶ τῆς τύχης, ὅπως μὴ ἐμποδίζηται ταῦτα (=για να μην παρεμποδίζονται αυτά, δηλ. η

¹ Ὅπως εἶναι γνωστό στο Π.Δ. για την αξιολόγηση των μαθητῶν ορίζεται ὅτι η αξιολόγηση για την αρχαία ελληνική γραμματεία περιλαμβάνει: διδαγμένο κείμενο για μετάφραση (δίνονται 12-15 στίχοι και ζητείται μετάφραση 8-10 στίχων - μονάδες 2 στην 20βαθμη κλίμακα), τρεις ερωτήσεις ερμηνευτικές από τις οποίες η μία από διδαγμένο μεταφρασμένο κείμενο, ὁπότε δίνεται και το αναγκαῖο για την ερώτηση χωρίο (2 μονάδες η καθεμία)· σε περίπτωση που δεν διδάσκεται μεταφρασμένο κείμενο οι ερωτήσεις εἶναι 2 (με 3 μονάδες καθεμία), (γ) μία ερώτηση γραμματολογική (2 μονάδες), (δ) μία ερώτηση λεξιλογική από το διδαγμένο πρωτότυπο κείμενο (2 μονάδες), (ε) ἀδίδακτο κείμενο από το πρωτότυπο (10-12 γραμμές) για μετάφραση (μονάδες 4), (στ) μία γραμματική ερώτηση και (ζ) μία συντακτική με δυνατότητα ἀνάλυσης (των στ, ζ) σε υποερωτήματα (2 μονάδες η καθεμία). Μόνο σε ένα κριτήριο περιλαμβάνουμε ὅλα τα ζητούμενα ως παραδείγματα, σε ὅλα ὁμως διατηρούμε τη βαθμολογική ἀναλογία μετάφρασης - ερωτήσεων. Τα παραδείγματα ἀδίδακτων μπορεί να χρησιμοποιηθοῦν ως χωριστά κριτήρια, ὁπότε η μετάφραση θα βαθμολογηθεῖ με 10 και οι ερωτήσεις 5 +5. Εμεῖς κρατήσαμε βαθμολογία:

ενέργεια και η ευδαιμονία). οί δὲ τὸν τροχιζόμενον (=αυτὸν που υποβάλλεται στο βασανιστήριο του τροχού) καὶ τὸν δυστυχίαις μεγάλαις περιπίπτοντα εὐδαίμονα φάσκοντες εἶναι, ἐὰν ἢ ἀγαθός, ἢ ἐκόντες ἢ ἄκοντες οὐδὲν λέγουσιν» (1153, b 17-21). Με βάση τα δύο αυτά χωρία να εξηγήσετε τη θέση του φιλοσόφου για τα δεινά και τη σχέση τους με την ηδονή και την ηθική αρετή.

(Μονάδες 5)

3. ἡδονήν, σάφρων, ἀχθόμενος, ἀνδρείος, φαῦλα, χαίρειν. Να δώσετε τα αντώνυμα των λέξεων (από το κείμενο) και από ένα συνώνυμο σε τέσσερις από αυτές με δική σας επιλογή.

(Μονάδες 5 = 10 λέξεις X 0.5)

μετάφραση 4 και ερωτήσεις 2 + 2, θεωρώντας τα ως μέρος ενός κριτηρίου σε ευρύτερη ενότητα.

II. Ωριαίο Κριτήριο

Πολιτικά 11η ενότητα (Α 1, 1)

Κείμενο: Ἐπειδὴ πᾶσαν πόλιν ὀρώμεν κοινωνίαν τινὰ οὕσαν καὶ πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθοῦ τινος ἕνεκεν συνεστηκυῖαν (τοῦ γὰρ εἶναι δοκοῦντος ἀγαθοῦ χάριν πάντα πράττουσι πάντες), δηλον ὡς πᾶσαι μὲν ἀγαθοῦ τινος στοχάζονται, μάλιστα δὲ καὶ τοῦ κυριωτάτου πάντων ἢ πασῶν κυριωτάτη καὶ πάσας περιέχουσα τὰς ἄλλας. Αὕτη δ' ἐστὶν ἡ καλουμένη πόλις καὶ ἡ κοινωνία ἡ πολιτική.

A. Μετάφραση

Να μεταφράσετε το κείμενο.

(Μονάδες 5)

B. Ερωτήσεις

1. Με βάση το κείμενο της ενότητας να γράψετε τις προκειμένες ενός συλλογισμού ο οποίος θα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι «η πόλη έχει συσταθεί για χάρη κάποιου αγαθού».

(Μονάδες 3)

2. Ποιο εννοεί ο Αριστοτέλης ως «κυριώτατο» αγαθό; Με ποιον όρο το δήλωνε και ποιο ορισμό του έδινε;

(Μονάδες 3)

3. Στο κείμενο που σας δίνεται παρακάτω² ο Αριστοτέλης εκθέτει τις απόψεις του για το χαρακτήρα και την προέλευση της πόλης και τη σχέση του ανθρώπου με αυτήν. Ποια στοιχεία του πρώτου κειμένου (πρωτότυπο) εξηγούνται με βάση το δεύτερο κείμενο και τι ακριβώς σημαίνει «αυτή (=η πόλη) είναι το τέλος εκείνων» ;

Η κοινωνική οντότητα που προήλθε από τη συνένωση περισσότερων χωριών είναι η πόλη, μια κοινωνική οντότητα τέλεια, που μπορούμε να πούμε ότι πέτυχε τελικά την ύψιστη αυτάρκεια συγκροτήθηκε για να

² Η ερώτηση μπορεί να τεθεί αν έχει διδαχτεί και η 12η ενότητα και έχει οριστεί επανάληψη και, εφόσον βέβαια ο χρόνος επαρκεί. Παρόμοια και η ερώτηση 4 προϋποθέτει επανάληψη της εισαγωγής.

διασφαλίζει τη ζωή, στην πραγματικότητα όμως υπάρχει για να εξασφαλίζει την καλή ζωή. Η πόλη, επομένως, είναι κάτι που ήρθε στην ύπαρξη εκ φύσεως, όπως ακριβώς και οι πρώτες κοινωνικές οντότητες, αφού αυτή είναι το τέλος εκείνων κι αφού αυτό που λέμε φύση ενός πράγματος δεν είναι παρά η μορφή που αυτό έχει κατά τη στιγμή της τελείωσης, της ολοκλήρωσής του : αυτό δεν λέμε, πράγματι, πως είναι τελικά η φύση του κάθε πράγματος, π.χ. του ανθρώπου, του αλόγου ή του σπιτιού, η μορφή δηλαδή που το κάθε πράγμα έχει όταν ολοκληρωθεί η εξελικτική του πορεία; Επίσης: Ο τελικός λόγος για τον οποίο υπάρχει ένα πράγμα είναι κάτι το έξοχο, και η αντάρκεια είναι τελικός στόχος και, άρα, κάτι το έξοχο. Όλα αυτά κάνουν φανερό ότι η πόλη ανήκει στην κατηγορία των πραγμάτων που υπάρχουν εκ φύσεως και ότι ο άνθρωπος είναι ένα ον προορισμένο από τη φύση του να ζει σε πόλη (πολιτικόν ζῶον)· ο δίχως πόλη άνθρωπος (θέλω να πω : ο εκ φύσεως δίχως πόλη άνθρωπος, όχι ο δίχως πόλη από κάποια τυχαία συγκυρία) ή είναι άνθρωπος κατώτερης ποιότητας ή είναι ένα ον ανώτερο από τον άνθρωπο. (Ενότητα 12η, Πολιτικά Α 2, 5- 6)

(Μονάδες 3)

4. Σε ποια περίοδο της ζωής του Σταγειρίτη τοποθετείται η συγγραφή των *Ἠθικῶν Νικομαχείων* και των *Πολιτικῶν*; Ποια ήταν τα ενδιαφέροντά του και οι ενασχολήσεις του την περίοδο αυτή; Να δώσετε τους τίτλους και το θέμα δύο άλλων έργων του (άσχετα από την περίοδο στην οποία ανήκουν).

(Μονάδες 3)

5. στοχάζονται : α) Να δώσετε την πρώτη σημασία της λέξης με βάση την ετυμολογική της προέλευση. β) Με ποια σημασία χρησιμοποιείται σήμερα και πώς νομίζετε ότι εξηγείται η σημασιολογική της εξέλιξη;

(Μονάδες 3)

III. Κριτήριο σε ευρύτερη ενότητα³

I. Διδαγμένο κείμενο : *Ἠθικά Νικομάχεια* ενότητα βη : πρωτότυπο
(δίνεται όλο το κείμενο της ενότητας)

A. **Μετάφραση:** Να μεταφράσετε από το παραπάνω κείμενο το χωρίο:

«Δεῖ δὲ μὴ μόνον οὕτως εἰπεῖν ... καὶ μείναι τοὺς πολεμίους».

(Μονάδες 2)

B. Ερωτήσεις

1. Ποια κύρια στοιχεία διακρίνει ο Αριστοτέλης στην αρετή κάθε όντος και τι ακριβώς προσφέρει η αρετή στον άνθρωπο;

(Μονάδες 2)

2. Ποιο ρόλο παίζει το παράδειγμα στη συλλογιστική διαδικασία που ακολουθεί εδώ ο Αριστοτέλης; Ακολουθήστε και εσείς την ίδια διαδικασία -για το ίδιο ζήτημα - χρησιμοποιώντας δικά σας παραδείγματα.

(Μονάδες 2)

3. Ποια σημεία του κειμένου των *Ἠθικῶν Νικομαχείων* διευκρινίζονται με το παρακάτω κείμενο των *Πολιτικῶν*; Να εξηγήσετε με λίγα λόγια. (Δίνεται ένα χωρίο από το κείμενο της 14ης ενότητας: «Δεν υπάρχει πιο ανυπόφορο και πιο ... στην πολιτική κοινωνία»).

(Μονάδες 2)

4. Ποιο είναι το κύριο πρόβλημα που απασχολεί τον Αριστοτέλη στα *Ἠθικά Νικομάχεια* και πώς συνδέεται με τα θέματα που συζητάει στα *Πολιτικά*;

(Μονάδες 2)

³ Ευνόητο είναι ότι απαιτείται επιλογή των ερωτήσεων ανάλογα με το χρόνο που μπορεί να διατεθεί και ότι στον καθορισμό ευρύτερης ενότητας για επανάληψη κριτήριο είναι και ο χρόνος που μπορεί να διαθέσει για μελέτη ο μαθητής.

5. Λεξιλογική : ἔργον, ὀφθαλμός, ἵππος, ἐπιβάτης, ἄνθρωπος, φύσις, δρόμος (δραμεῖν) : Να γράψετε ένα παράγωγο επίθετο από καθένα ουσιαστικό χρησιμοποιώντας τις καταλήξεις -ώδης, -αῖος, -ικός, -ιος.

(Μονάδες 2)

II. Αδίδακτο κείμενο

Οἱ δὲ (Ἀθηναῖοι), οἷον ὄχλος φιλεῖ ποιεῖν, ὅσω μᾶλλον ὁ Κλέων ὑπέφευγε τὸν πλοῦν καὶ ἐξανεχώρει τὰ εἰρημένα, τόσω ἐπεκελεύοντο τῷ Νικίᾳ παραδιδόναι τὴν ἀρχὴν καὶ ἐκείνῳ ἐπεβῶν πλεῖν. ὥστε οὐκ ἔχων ὅπως τῶν εἰρημένων ἔτι ἐξαπαλλαγῇ, ὑφίσταται τὸν πλοῦν, καὶ παρελθὼν οὔτε φοβεῖσθαι ἔφη Λακεδαιμονίους πλεύσεσθαι τε λαβὼν ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδένα, Λημνίους δὲ καὶ Ἴμβριους τοὺς παρόντας καὶ πελταστὰς οἳ ἦσαν ἔκ τε Αἴνου βεβοηθηκότες καὶ ἄλλοθεν τοξότας τετρακοσίους ταῦτα δὲ ἔχων ἔφη πρὸς τοῖς ἐν Πύλῳ στρατιώταις ἐντὸς ἡμερῶν εἴκοσιν ἢ ἄξιεν Λακεδαιμονίους ζῶντας ἢ αὐτοῦ ἀποκτενεῖν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἐνέπεσε μὲν τι γέλωτος τῇ κουφολογίᾳ αὐτοῦ, ἀσμένους δ' ὅμως ἐγίγνετο τοῖς σώφροσι τῶν ἀνθρώπων, λογιζομένοις δυοῖν ἀγαθοῖν τοῦ ἐτέρου τεύξεσθαι, ἢ Κλέωνος ἀπαλλαγῆσεσθαι, ὃ μᾶλλον ἠλπίζον, ἢ σφαλεῖσι γνώμῃς Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσεσθαι.

Θουκυδίδης, Ἱστορίαι, IV, 28, 3 - 5

Λεξιλόγιο

ὑποφεύγω : ξεφεύγω, υπεκφεύγω

ἐξαναχωρῶ : υποχωρῶ, ξεφεύγω

ἐπικελεύομαι : παρακινῶ, προτρέπω

ἐπιβῶ : φωνάζω μεγαλοφώνως σε κάποιον, κραυγάζω

ἐξαπαλλάσσομαι : απαλλάσσομαι από

ὑφίσταμαι + αιτ. πράγματος : υποτάσσομαι σε κάτι, συναινῶ σε κάτι

πρὸς + δοτ. : επιπροσθέτως, επιπλέον

κουφολογία : απειρσικεψία, επιπολαιότητα

χειρόομαι-οὔμαι : υποτάσσομαι, αιχμαλωτίζομαι

A. Μετάφραση : Να μεταφράσετε το κείμενο

(Μονάδες 4)

B. Ερωτήσεις

6. α) Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τα απαρέμφατα του κειμένου και να γράψετε το υποκείμενο και το /τα αντικείμενό/ά τους (αν έχουν αντικείμενο).

β) Να γράψετε τα λόγια του Κλέωνα σε ευθύ λόγο.

(Μονάδες 2)

7. α) Να μεταφέρετε τα παρακάτω χωρία στη χρονική βαθμίδα του παρόντος, κάνοντας όποιες αλλαγές είναι αναγκαίες:

(1) *Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, οἷον ὄχλος φιλεῖ ποιεῖν, ὅσω μᾶλλον ὁ Κλέων ὑπέφευγε τὸν πλοῦν καὶ ἐξανεχώρει τὰ εἰρημμένα, τόσω ἐπεκελεύοντο τῷ Νικίᾳ παραδιδόναι τὴν ἀρχὴν καὶ ἐκείνῳ ἐπεβόων πλεῖν.*

(2) *τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἐνέπεσε μὲν τι γέλωτος τῇ κουφολογίᾳ αὐτοῦ, ἀσμένοις δ' ὁμως ἐγίγνετο τοῖς σώφροσι τῶν ἀνθρώπων.*

β) *στρατιώταις, γέλωτος, πόλεως, τὸν πλοῦν, τοῖς σώφροσι:* Να γράψετε την ονομαστική και κλητική ενικού και την γενική και αιτιατική πληθυντικού των λέξεων.

(Μονάδες 2)

Παραδείγματα αδιδακτων κειμένων

Κείμενο 1ο

Πάλιν δὲ ἐρωτώμενος ὁ Σωκράτης ἢ ἀνδρεία πότερον εἶη διδακτὸν ἢ φυσικόν, «οἶμαι μὲν», ἔφη, «ὥσπερ σῶμα σώματος ἰσχυρότερον πρὸς τοὺς πόνους φύεται, οὕτω καὶ ψυχὴν ψυχῆς ἐρωμενέστεραν πρὸς τὰ δεινὰ φύσει γίγνεσθαι ὁρῶ γὰρ ἐν τοῖς αὐτοῖς νόμοις τε καὶ ἔθεισι τρεφομένους πολὺ διαφέροντας ἀλλήλων τόλμη νομίζω μέντοι πᾶσαν φύσιν μαθήσει καὶ μελέτη πρὸς ἀνδρείαν αὕξεσθαι· δῆλον μὲν γὰρ ὅτι Σκύθαι καὶ Θραῖκες οὐκ ἂν τολμήσειαν ἀσπίδας καὶ δόρατα λαβόντες Λακεδαιμονίοις διαμάχεσθαι· φανερὸν δ' ὅτι Λακεδαιμόνιοι οὐτ' ἂν Θραξὶ πέλταις καὶ ἀκοντίοις οὔτε Σκύθαις τόξοις ἐθέλοιεν ἂν διαγωνίζεσθαι. Ὅρῶ δ' ἔγωγε καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων ὁμοίως καὶ φύσει διαφέροντας ἀλλήλων τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπιμελεία πολὺ ἐπιδιδόντας. Ἐκ δὲ τούτων δῆλόν ἐστιν ὅτι πάντα χρῆ καὶ τοὺς εὐφυστέρους καὶ τοὺς ἀμβλυτέρους τὴν φύσιν, ἐν οἷς ἂν ἀξιόλογοι βούλωνται γενέσθαι, ταῦτα καὶ μανθάνειν καὶ μελετᾶν.

Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, 3, 9, 1-3

Λεξιλόγιο

ἐρωμενέστερος : δυνατότερος, πιο ανδρείος

αὕξομαι : προοδεύω

μελέτη : ἀύξηση

διαμάχομαί τινι : ἀντιμετωπίζω κάποιον

πέλτη: μικρὴ ἀσπίδα

διαγωνίζομαί τινι : πολεμῶ, μάχομαι ἐναντίον κάποιου

ἀμβλύς : νωθρός

A. Μετάφραση

Να μεταφράσετε το κείμενο.

(Μονάδες 4)

B. Ερωτήσεις

- 1.1. Να εντοπίσετε τα επίθετα συγκριτικού βαθμού και να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς στο γένος, τον αριθμό και την πτώση που βρίσκονται στο κείμενο.
- 1.2. Να επισημάνετε τους ρηματικούς τύπους σε ευκτική έγκλιση και να γράψετε το αντίστοιχο πρόσωπο στις άλλες εγκλίσεις του ίδιου χρόνου.

(Μονάδες 2)

- 2.1. Ποιες δοτικές του κειμένου έχουν θέση αντικειμένου; Σε ποια ρήματα ή ρηματικούς τύπους έχουν αυτή τη θέση;
- 2.2. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τα απαρέμφατα του κειμένου που βρίσκονται στη μέση φωνή (είδος απαρεμφάτου, συντακτική θέση, ταυτοπροσωπία, ετεροπροσωπία).

(Μονάδες 2)

Κείμενο 2ο

Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἄν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἄν μικράν, φύσει και νόμοις διοικεῖται. τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ κατ' ἄνδρ' ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταῦτ' οὖν πᾶσιν ἡ μὲν οὖν φύσις, ἂν ἢ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται διόπερ τοὺς τοιούτους ἐξαμαρτάνοντας εὐρήσετε. οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται, και τοῦτο ζητοῦσιν, και ἐπειδὴν εὐρεθῆ, κοινὸν τοῦτο πρόσταγμ' ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον και ὅμοιον, και τοῦτ' ἔστι νόμος. ὧ πάντας πείθεσθαι προσήκει διὰ πολλά, και μάλισθ' ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος εὖρημα μὲν και δῶρον θεῶν, δόγμα δ' ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων και ἀκουσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή, καθ' ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει.

Δημοσθένης, Κατὰ Ἀριστογείτονος Α' 15 - 17

Λεξιλόγιο

ἄτακτον # τεταγμένον

ἄτακτος : ο μη πειθαρχημένος, ἀκοσμος

πρόσταγμα : διαταγή, πρόσταγμα

δόγμα: ὅ,τι θεωρεῖ κάποιος ἀληθινό // γνώμη, δοξασία //ἀπόφαση, ψήφισμα

ἐπανόρθωμα : ἐπανόρθωση, ἀποκατάσταση// διόρθωση, βελτίωση

συνθήκη : συνθήκη, σύμβαση, συμφωνία, διευθέτηση

A. Μετάφραση

Να μεταφράσετε το κείμενο.

(Μονάδες 4)

B. Ερωτήσεις

1.1. Να μεταφέρετε στον πληθυντικό αριθμό τις φράσεις :

(α) ἡ μὲν οὖν φύσις, ἂν ἢ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται

(β) πᾶς ἐστὶ νόμος εὖρημα μὲν και δῶρον θεῶν

1.2. τεταγμένον, ἐξαμαρτάνοντας. Να μεταφέρετε τους ρηματικούς τύπους σε ὅλους τους ἄλλους χρόνους της ἴδιας φωνής.

(Μονάδες 2)

- 2.1. Να γράψετε τις δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου και να τις χαρακτηρίσετε δηλώνοντας και (α) το ρήμα από το οποίο εξαρτώνται, (β) για τον ή τους υποθετικούς λόγους του κειμένου την απόδοση και το είδος.
- 2.2. Να βρείτε τα κατηγορούμενα του κειμένου, να γράψετε σε ποιο όρο αποδίδονται και να εξηγήσετε τη συμφωνία ή την ασυμφωνία τους με αυτόν.

(Μονάδες 2)

Κείμενο 3ο

Ἐγὼ δὲ παρήλθον οὔτε ἀντερῶν περὶ Μυτιληναίων οὔτε κατηγορήσων. οὐ γὰρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ὑμῖν ὁ ἀγὼν, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. ἦν τε γὰρ ἀποφήνω πάνυ ἀδικοῦντας αὐτούς, οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ξυμφέρον ἦν τε καὶ ἔχοντάς τι ξυγγνώμης, ἔάν, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ὑμᾶς μᾶλλον βουλευέσθαι ἢ τοῦ παρόντος. καὶ τοῦτο, ὃ μάλιστα Κλέων ἰσχυρίζεται, ἐς τὸ λοιπὸν ξυμφέρον ἔσσεσθαι πρὸς τὸ ἦσσαν ἀφίστασθαι θάνατον ζημίαν προθεῖσι, καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυριζόμενος τάναντία γινώσκω. καὶ οὐκ ἀξιῶ ὑμᾶς τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ ἐκείνου λόγου τὸ χρήσιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπόσασθαι.

Θουκυδίδης, *Ἱστορίαι*, III, 44, 1- 4 (δημηγορία Διοδότου)

Λεξιλόγιο

παρέρχομαι-πάρειμι: (για ρήτορα) ανεβαίνω στο βήμα

ἀντερῶν-ἀνταγορεύω τινί: μιλάω, αγορεύω εναντίον κάποιου

ἀποφαίνω: αποδείχνω αποδεικνύω

πάνυ: και μάλιστα

ἐς τὸ λοιπὸν: στο μέλλον

πρὸς τὸ ἦσσαν ἀφίστασθαι (ἀφίσταμαι): (ως προς το να αποστατούν λιγότερο συχνά οι σύμμαχοι) σχετικά με τις λιγότερο συχνές αποστασίες των συμμάχων

(προθεῖσι) προτίθημι θάνατον ζημίαν: επιβάλλω το θάνατο ως τιμωρία

τῷ εὐπρεπεῖ: ἐξ αιτίας της ευπρέπειας, της ομορφιάς

ἀπόσασθαι-ἀπωθοῦμαι: απορρίπτω, αποκρούω

A. Μετάφραση

Να μεταφράσετε το κείμενο.

(Μονάδες 4)

B. Ερωτήσεις

1.1. Αν υποθέσουμε ότι ο ρήτορας μιλώντας εξ ονόματος πολλών (σε πληθυντικό αριθμό) απευθύνεται προς έναν ακροατή (στο β' ενικό πρόσωπο), πώς θα ήταν διατυπωμένα τα παρακάτω χωρία; Να τα γράψετε κάνοντας όλες τις αναγκαίες αλλαγές:

(α) Ἐγὼ δὲ παρήλθον οὔτε ἀντερῶν περὶ Μυτιληναίων οὔτε κατηγορήσων. οὐ γὰρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ὑμῖν ὁ ἀγὼν, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας.

(β) καὶ οὐκ ἀξιῶ ὑμᾶς τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ ἐκείνου λόγου τὸ χρήσιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι.

1.2. ἔαν, ἀφίστασθαι, προθεῖσι : Να τοποθετήσετε τους ρηματικούς τύπους στη σωστή θέση του παρακάτω πίνακα και να συμπληρώσετε τα κενά:

Ενεστώτας			
Μέλλων			
Αόριστος β'			
Παρακείμενος			

(Μονάδες 2)

2.1. Να γράψετε τις μετοχές του κειμένου και να χαρακτηρίσετε τη συντακτική τους θέση.

2.2. Να γράψετε τους υποθετικούς λόγους του κειμένου (υπόθεση - απόδοση) και να τους χαρακτηρίσετε. Να μετατρέψετε έναν από αυτούς (με δική σας επιλογή) ώστε να δηλώνει το αντίθετο από το πραγματικό.

(Μονάδες 2)

Κείμενο 4ο

Ἐπίεσε δ' αὐτοὺς μᾶλλον πρὸς τῷ ὑπάρχοντι πόνῳ καὶ ἡ ξυγκομιδὴ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ οὐχ ἦσσαν τοὺς ἐπελθόντας. οἰκιῶν γὰρ οὐχ ὑπαρχουσῶν, ἀλλ' ἐν καλύβαις πνιγηραῖς ὥρα ἔτους διαιτωμένων ὁ φθόρος ἐγίγνετο οὐδενὶ κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ νεκροὶ ἐπ' ἀλλήλοις ἀποθνήσκοντες ἔκειντο καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐκαλινδοῦντο καὶ περὶ τὰς κρήνας ἀπάσας ἡμιθνήτες τοῦ ὕδατος ἐπιθυμία. τά τε ἱερὰ ἐν οἷς ἐσκήνηντο νεκρῶν πλέα ἦν, αὐτοῦ ἐναποθνησκόντων ὑπερβιαζομένου γὰρ τοῦ κακοῦ οἱ ἄνθρωποι, οὐκ ἔχοντες ὅ τι γένωνται, ἐς ὀλιγωρίαν ἐτρέποντο καὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων ὁμοίως. νόμοι τε πάντες ξυνεταράχθησαν οἷς ἐχρῶντο πρότερον περὶ τὰς ταφάς, ἔθαπτον δὲ ὡς ἕκαστος ἐδύνατο.

Θουκυδίδης, Ἱστορίαι II, 52

Λεξιλόγιο

ἡ ξυγκομιδὴ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ ἄστυ = ἡ συρροή (των κατοίκων) ἀπὸ τὴν ὑπαιθρο στὴν πόλιν

οἱ ἐπελθόντες = οἱ πρόσφυγες, αὐτοὶ που ἦλθαν ἀπὸ τους αγρούς

ἡ ὥρα τοῦ ἔτους = τὸ καλοκαίρι

ὁ φθόρος = ἡ φθορά, ὁ ὄλεθρος

καλινδοῦμαι = κυλιέμαι

ὑπερβιάζομαι = βασανίζω πολύ, καταστενοχωρῶ

οὐκ ἔχω + πλαγ. ερωτ. προτ. = δὲν ξέρω τι ...

A. Μετάφραση: Να μεταφράσετε τὸ κείμενο.

(Μονάδες 4)

B. Ερωτήσεις:

- 1.1. *ἄστυ, ἔτους, ὁδοῖς, ἐπιθυμία, ὕδατος*: Να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις των λέξεων στον άλλο αριθμό.
- 1.2. α) *δαιτωμένων*, β) *ἐτράποντο*: Να συμπληρώσετε τα πρόσωπα των εγκλίσεων που ζητούνται στο χρόνο στον οποίο βρίσκονται οι τύποι που δίνονται:

	<i>οριστική</i>	<i>υποτακτική</i>	<i>ευκτική</i>	<i>προστακτικ ή</i>
β' ενικό α)				
β)				
γ' πληθ. α)				
β)				

(Μονάδες 2)

- 2.1. Να χαρακτηρίσετε τις μετοχές του κειμένου που βρίσκονται σε γενική πτώση.
- 2.2. Να εντοπίσετε τους ετερόπτωτους προσδιορισμούς του κειμένου που βρίσκονται σε γενική πτώση και να τους χαρακτηρίσετε.

(Μονάδες 2)

Κείμενο 5ο

Ἔργων γὰρ εὖ πραχθέντων λόγῳ καλῶς ῥηθέντι μνήμη καὶ κόσμος τοῖς πράξασι γίνεται παρὰ τῶν ἀκουσάντων· δεῖ δὴ τοιούτου τινὸς λόγου ὅστις τοὺς μὲν τετελευτηκότας ἱκανῶς ἐπαινέσεται, τοῖς δὲ ζῶσιν εὖμενῶς παραινέσεται, ἐγγόνιοις μὲν καὶ ἀδελφοῖς μιμείσθαι τὴν τῶνδε ἀρετὴν παρακελευόμενος, πατέρας δὲ καὶ μητέρας καὶ εἴ τινες τῶν ἄνωθεν ἔτι προγόνων λείπονται, τούτους δὲ παραμυθούμενος. τίς οὖν ἂν ἡμῖν τοιοῦτος λόγος φανείη; ἢ πόθεν ἂν ὀρθῶς ἀρξαιόμεθα ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐπαινοῦντες, οἳ ζῶντές τε τοὺς ἑαυτῶν ἠΰφραινον δι' ἀρετὴν, καὶ τὴν τελευτὴν ἀντὶ τῆς τῶν ζώντων σωτηρίας ἠλλάξαντο; δοκεῖ μοι χρῆναι κατὰ φύσιν, ὥσπερ ἀγαθοὶ ἐγένοντο, οὕτω καὶ ἐπαινεῖν αὐτούς. ἀγαθοὶ δὲ ἐγένοντο διὰ τὸ φῦναι ἐξ ἀγαθῶν.

Πλάτων, *Μενέξενος*, 236 e - 237 a

Λεξιλόγιο

ἔγγονοι = ἄμεσοι απόγονοι

οἱ ἄνωθεν πρόγονοι = οἱ ανιόντες συγγενεῖς (παππούδες κ.λπ.)

παραμυθούμαι = παρηγορῶ

A. Να μεταφράσετε το κείμενο.

(Μονάδες 4)

B. Ερωτήσεις

1.1. Να εντοπίσετε τα ρήματα/ρημ. τύπους που βρίσκονται σε παθητικό αόριστο α' ή β' και να γράψετε το β' ενικό και γ' πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής και προστακτικής του ίδιου χρόνου.

1.2. Να γράψετε τα παραθετικά όλων των επιρρημάτων του κειμένου.

(Μονάδες 2)

2.1. ἢ πόθεν ἂν ὀρθῶς ... φῦναι ἐξ ἀγαθῶν. Να επισημάνετε τους εμπρόθετους προσδιορισμούς του χωρίου και να γράψετε τι δηλώνει καθένας από αυτούς.

2.2. Να χαρακτηρίσετε το είδος των επιρρηματικών μετοχών του κειμένου που είναι συνημιμένες.

(Μονάδες 2)